

บทวิจารณ์หนังสือ : Book Review

เตรียมเสบียงไว้เลี้ยงตัว เล่ม 1

พระมหาวิโรฒ ปภาโส¹ และ จรัส ลีกา²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}

Phramaha Viroch Paphaso¹ and Jaras Leeka²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University KhonKaen Campus^{1,2}

Corresponding Author, E-mail: pmviroch2654@gmail.com

บทคัดย่อ

บทวิจารณ์หนังสือนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอถึงเตรียมเสบียงไว้เลี้ยงตัว ด้วยการทำความเข้าใจในการดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท เป็นการมีสติอยู่กับปัจจุบันขณะด้วยการเว้นจากการทำชั่ว ประกอบกรรมดี ทำจิตให้บริสุทธิ์ เพราะผลกรรมจะนำเราไปสู่ภพภูมิใหม่ ถ้าบุคคลทำกรรมใด ด้วยกาย วาจา ใจ กรรมนั้นจะเป็นของผู้นั้น และติดตามเขาไปเหมือนเงาตามตัว และผลกรรมนี้จะเป็นที่พึงของสรรพสัตว์ในโลกหน้าจึงจำเป็นต้องเตรียมเสบียง คือกุศลกรรมเพื่อเป็นเสบียงทางในภพภูมิต่อไป

คำสำคัญ: การเตรียม; เสบียง

* ได้รับบทความ: 2 มีนาคม 2566; แก้ไขบทความ: 25 มีนาคม 2566; ตอบบรรตีพิมพ์: 28 มีนาคม 2566

Received: 2 March 2023; Revised: 25 March 2023; Accepted: 28 March 2023

Abstract

This book review is for presenting food supplies. By understanding how to live with carelessness it is mindful in the present moment by refraining from doing evil, doing good deeds, and purifying the mind. Because karma will lead us to a new realm if a person does any karma, by body, speech, and mind, that karma will belong to that person. In addition, follow him like a shadow and this karma will depend on the creatures in the next world, so it is necessary to prepare provisions that are merit in order to provide provisions for the next world.

Keywords: Preparation; Provision

บทนำ

หนังสือเรื่อง เตรียมเสบียงไว้เลี้ยงตัว เล่ม 1 เขียนโดย ดังตฤณ เป็นหนังสือในหมวดธรรมะและปรัชญาจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์นวนิยายบางกอก กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2557 ชนิดปกอ่อน เลขที่หนังสือ VB-011758 จำนวน 56 หน้า มีเนื้อหาในหนังสือจำนวน 13 ตอน ราคาจำหน่าย 59 บาท หนังสือเรื่องเตรียมเสบียงไว้เลี้ยงตัว เล่ม 1 นี้ เป็นหนังสือที่ตอบปัญหาเกี่ยวกับกรรมวิบาก เป็นหนังสือที่ส่งผลต่อจิตใจและให้ความหมายต่อการดำเนินชีวิตของแต่ละคนแตกต่างกันไปแล้วแต่ที่ผู้อ่านจะได้มุมมองและความหมายในเรื่องวิบากกรรมอย่างไร หนังสือเล่มนี้ ได้เตือนสติให้ผู้อ่านได้เตรียมเสบียงทางเอาไว้ให้พร้อมในสถานะที่จะต้องเดินทางไกล จะได้ไม่เสียเวลาคิดเตรียมเสบียงในวันเดินทางจริง ๆ เเสบียงทางในหนังสือเล่มนี้คือกรรมวิบากหรือผลกรรมเพื่อนำเราไปสู่ภพภูมิใหม่ในสัมปรายภพ เพราะบุคคลทำกรรมใด ด้วยกาย ด้วยวาจา หรือด้วยใจ กรรมนั้นเป็นของๆ ผู้ทำ และกรรมนั้นย่อมตามเขาไปเหมือนเงาตามตน ดังนั้นทุกคนควรทำกรรมดีสั่งสมไว้สำหรับภพหน้า กรรมดีจะเป็นที่พึงของสัตว์ทั้งหลายในโลกหน้า ส่วนทรัพย์สินเงินทองที่หว่านแหหรือข้าทาสบริวารแม้มีอยู่จริงก็ต้องละทิ้งไว้ในโลกนี้ทั้งหมด

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เเสบียง ตามนัยของหนังสือเล่มนี้ก็คือ กรรมดี นั่นเอง และเหตุที่ได้เลือกหนังสือเล่มนี้มาวิจารณ์เพราะเห็นว่า หนังสือเล่มนี้บรรจุด้วยคำถาม และคำตอบที่จะนำไปสู่คำถามที่ดีที่สุดคือเราจะเอาประโยชน์อันใดติดตัวไปจากโลกมนุษย์ได้บ้างนอกจากนี้ในบทส่งท้ายยังมีคำแนะนำเรื่องการเตรียมเสบียงอย่างง่าย ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้อ่าน และหนังสือเล่มนี้ยังเป็นหนังสือที่ให้คำตอบในการตอบปัญหาชีวิตและข้อสงสัยเรื่องกรรมวิบากแก่บุคคลทั่วไปที่แผ่แผ่ด้วยแนวคิดทางศาสนาและปรัชญาที่มีสำนวนการใช้ภาษาที่ตรงไปตรงมาที่สามารถเข้าใจได้ทันที และยังเป็นหนังสือที่ได้รับการตอบรับจากผู้อ่านเป็นจำนวนมากจนทำให้เกิดหนังสือเรื่องเตรียมเสบียงไว้เลี้ยงตัวจำนวน 12 เล่ม ได้รับการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

โครงสร้างหนังสือ

หนังสือเรื่อง เตรียมเสบียงไว้เลี้ยงตัว เล่ม 1 เขียนโดย ดังตฤณ ซึ่งเป็นหนังสือในหมวดธรรมะและปรัชญา จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์นวนิยายบางกอก มีเนื้อที่ที่ถูกบรรจุอยู่ในหนังสือเล่มนี้ จำนวน 13 ตอนสรุปได้ดังนี้

1. ตอนที่ 1 วิบากกรรมมีจริงหรือไม่ สรุปได้ว่า วิบากกรรมหรือผลของกรรมไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วย่อมมีผลที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์แน่นอน เพราะในพุทธศาสนาถือว่า สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรมหรือผลกรรมนั้นจะจำแนกสัตว์ให้เกิดอย่างประณีตหรือเลวทราม เช่น ผลกรรมดีจะส่งสัตว์ไปสู่สุคติภูมิ มีมนุษย์โลกและเทวโลกเป็นต้น ส่วนผลกรรมชั่วจะส่งสัตว์ไปสู่อบายภูมิ คือนรก สัตว์เดรัจฉาน เปรต อสุรกาย การให้ผลกรรมอาจพิสูจน์ไม่ได้ในเชิงวิทยาศาสตร์ ผลกรรมจะค่อยๆ ให้ผลเหมือนการที่เราจะทำลายเรือ ถ้าเรือลำใหญ่เราจะทำลายต้องใช้เวลานานเรือถึงจะจม แต่ถ้าเป็นเรือลำเล็กก็จะทำลายได้ภายในวันเดียว การให้ผลของกรรมก็จะมีลักษณะเช่นกันถ้าเป็นกรรมหนักก็จะให้ผลเร็วแต่ถ้ากรรมเล็กน้อยก็จะให้ผลช้า ส่วนผลของรักษาศีลข้อ 1 จะส่งผลดีทำให้เป็นผู้มีโรคน้อยและอายุยืน ผลเลวจะส่งผลทำให้เจ็บป่วย และอายุสั้น

2. ตอนที่ 2 ความต่างระหว่างการจับผิดตามหน้าที่กับการเพ่งโทษ สรุปได้ว่า การใช้ปัญญาทางโลกแบบที่ต้องคอยสังเกตหรือตรวจสอบการกระทำของผู้อื่นนั้นมีหลายแบบ 1) การตรวจสอบแบบที่มีเจตนาป้องกัน หรือระงับยับยั้งความเสียหายของตัวเอง หรือลดความเสียหายของส่วนรวม โดยมีสติ มีเหตุผล ปราศจากอคติ 2) การตรวจสอบแบบที่มีเจตนาหาจุดอ่อนของคู่แข่งเพื่อนำมาสร้างอาวุธทำลายล้างกันกรรมข้อนี้นับเป็นการก่อเวรอย่างชัดเจน เหมือนเกมที่ต้องเอาชนะกัน พระพุทธเจ้าตรัสว่า ผู้ชนะย่อมก่อเวร ผู้แพ้ย่อมนอนเป็นทุกข์บุคคลละความชนะและความแพ้เสียแล้ว จึงสงบระงับนอนเป็นสุขคนที่ต้องทำงานหรือทำกิจกรรมแบบจ้องชิงชัยหักล้างกันย่อมทราบผลกรรมอันเป็นปัจจุบันได้อยู่แล้วขาดความมั่นใจเป็นวิบากหรือไม่ 3) การตรวจสอบแบบที่มีอคติมีความเกลียดชัง มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกประมาณว่าเพื่อตาเอาฉัน พุดง่าย ๆ ว่าแกพูดหรือทำอะไรมาฉันตำหนก จับผิดลูกเดียว เทียวไปโพทะนาให้เจ็บใจโดยไม่มีความปลอดภัยต่อกันอยู่เลย กรณีที่ 1) ไม่ใช่เป็นการเพ่งโทษเพราะทำไปด้วยจิตมีเมตตาธรรม ในกรณี 2) หากการเอาชนะเป็นประเภทคอขาดบาดตาย จัดเป็นกรรมเพราะประกอบด้วยโทสะ และในกรณีที่ 3) ถือเป็นกรรมที่หนักเพราะจิตประกอบด้วยโทสะและโมหะหากตายจากชาติปัจจุบันจะไปเกิดในอบายภูมิมากกว่าข้ออื่น

3. ตอนที่ 3 การไปหาหมอดูเป็นเรื่องมมายหรือไม่ สรุปได้ว่า วิชาโหราศาสตร์หรือวิชาเคล็ดลางต่าง ๆ นั้นจะมีกฎเกณฑ์และวิธีทำนายตามสถิติที่อาศัยวิธีการโคจรของดวงดาวจะให้ความจริงและแม่นยำ เรียกว่า ศาสตร์พยากรณ์ ซึ่งเป็นศาสตร์โบราณที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนเป็นอย่างมาก

5. ตอนที่ 5 ผิดหวังเล็ก ๆ น้อย ๆ แล้วขอบอຍากฆ่าตัวตาย เป็นเพราะกรรมเก่าหรือไม่
สรุปได้ว่า จากข้อมูลของกรมสุขภาพจิต พบว่า สาเหตุของการฆ่าตัวตายเกิดจาก 1) ความน้อยใจคิดสั้น
ชั่ววูบ 2) การทนทรมานกับโรคเรื้อรังไม่ไหว และ3)การสะสมความเครียดกับความหดหู่จนเกินกักดัน
ด้วยสาเหตุทั้ง 3 ข้อนี้เป็นสาเหตุของการฆ่าตัวตายในปัจจุบัน บางครั้งอาจเป็นเพราะกรรมเก่าเข้ามาตัดรอน
เมื่อจิตหลุดที่เกิดจากความผิดหวังเล็ก ๆ น้อย ๆ พยามัจจุราชเริ่มกวักมือเรียกเราและคอยเปิดประตู
แห่งความตายรอเราไว้แล้ว ดังนั้นเพื่อไม่ให้ภาวะแห่งผิดหวังเล็ก ๆ น้อย ๆ แล้วนำไปสู่การคิดฆ่าตัวตาย
เกิดแก่จิตใจของเราต้องฝึกการมีสติด้วยวิธีการสุตลมหายลึก ๆ ยาว ๆ ทุก ๆ 5 นาที เพื่อดึงสติให้อยู่กับ
ปัจจุบันขณะรู้ตามอารมณ์ว่าทุกสิ่งล้วนมีความสมหวังและผิดหวัง เมื่อจิตมีความสมหวังก็ไม่ถึงโศก
จนเกินพอดี และเมื่อผิดหวังก็ไม่ถึงจนคิดฆ่าตัวตายเพราะการเกิดเป็นมนุษย์เป็นสิ่งยาก และต้อง
สำเหนียกปลุกสติให้ตื่นรู้อยู่เสมอว่า เมื่อใดจิตใจเราหลุดหุน่มนัว แสดงว่าจิตเรากำลังคิดถึงเรื่องอดีตกรรม
และในทางตรงกันข้าม ถ้าจิตใจเราหวาดกลัว และหวาดหวั่นกังวล แสดงว่าเรากำลังคิดถึงอนาคต ดังนั้น
เพื่อไม่ความคิดเรื่องความผิดหวังเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่นำไปสู่การคิดฆ่าตัวตายเกิดกับเราต้องฝึกจิตให้ตั้งอยู่กับ
ปัจจุบันขณะ ทำปัจจุบันกรรมให้ดีกรรมชั่วต่าง ๆ ก็จะไม่เกิดกับเรา

6. ตอนที่ 6 ทำไมแสวงหาคนจริงใจแต่ไม่เคยได้เจอ สรุปได้ว่า การที่เราแสวงหาคนที่จริงใจ ไม่พบหรืออาจพบแต่น้อยนั้นมีเหตุที่ควรพิจารณาดังนี้ว่า ในชีวิตจริงของเราๆ เคยให้ความจริงใจกับบุคคลอื่นหรือไม่ การแสวงหาคนที่จริงใจต้องเริ่มที่ตัวเราเองก่อนว่าเราได้ให้ความจริงใจต่อบุคคลอื่นมากน้อยเพียงใด บางครั้งการแสวงหาคนที่จริงใจก็เหมือนการลงโปงมเข็มในมหาสมุทร ถ้าเรามีความซื่อสัตย์กับคนอื่นไม่คิดหลอกคนอื่น เราจะมีจิตใจที่บริสุทธิ์ และภาวะที่จิตใจบริสุทธิ์นี้จะเป็นเพื่อนแท้ของเราเอง ซึ่งจะเอื้อต่อบุคคลอื่น และผลกรรมนี้จะส่งผลถึงภพต่อไปของเราที่จะไม่ถูกรกรรมชั่วเหวี่ยงไปอยู่ในหมู่คนอสังขย ดังนั้นการแสวงหาคนที่จริงใจต้องเริ่มต้นที่จะต้องจริงกับตัวเองก่อนแล้วคนที่จริงใจคนอื่น ๆ ก็เกิดกับเราเองโดยไม่ต้องแสวงหา

7. ตอนที่ 7 ไม่เชื่อนรกสวรรค์มีโทษร้ายแรงแค่ไหน สรุปได้ว่า ความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์นั้น ในมุมมองของชาวพุทธแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่เชื่อว่าจริง 2) กลุ่มที่ไม่เชื่อว่าจริง นอกจากนี้ยังมีกลุ่มที่มีความเชื่อแบบกลางๆ แต่เมื่อสืบกันลึกๆ แล้วพวกที่บอกว่าเชื่อใจไว้ทั้งสองแบบไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่แท้ก็เป็นพวกสุดโต่งข้างใดข้างหนึ่งอยู่ดีซึ่งไม่เห็นว่าจะเป็นกลางจริงสักคน การที่ไม่เชื่อนรกสวรรค์จะส่งผลเสียต่อการไม่เชื่อเรื่องวิบากกรรมด้วยจะทำให้ขาดหิริความละอายใจและโอตตปปะ ความเกรงกลัวต่อบาปที่เกิดจากการทำความชั่ว ซึ่งจะส่งผลเสียต่อสังคม แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าทุกคนในสังคมมีความเชื่อในผลบุญจะนำไปสู่สุคติภูมิโลกสวรรค์ก็จะทำความดีมีการรักษาศีล 5 เป็นต้น และละเว้นจากบาปกรรมต่างๆ ที่จะทำให้เกิดความเดือดร้อนและทำให้ไปเกิดในทุคติภูมิมีนรกเป็นต้น

8. ตอนที่ 8 แค้โกหกต้องตกนรกเลยหรือ สรุปได้ว่า การพูดโกหกเป็นการผิดศีลข้อสามสาวาท ถ้าพิจารณาด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์ขั้นต้นคงไม่ต้องทำให้ตกนรกแต่อาจทำให้ขาดความน่าเชื่อถือจากบุคคลอื่น แต่ถ้าตัดสินด้วยหลักกฏศุลยกรรมบถ 10 ที่กำหนดโทษที่เกิดจากมโนทวารจัดเป็นมโนกรรมเมื่ออาสณกรรมเกิดแก่จิตของบุคคลผู้ใกล้ตายแล้วนึกถึงสิ่งที่ตนเคยโกหกคนอื่นไว้จะทำให้จิตขุ่นมัวเมื่อจิตดับในขณะนั้นก็จะไปเกิดในอบายภูมิ ดังนั้นก่อนพูดจึงต้องมีสติสัมปชัญญะเสมอเพราะว่า ก่อนพูดเราเป็นนายคำพูด แต่หลังพูดออกไปแล้วเราจะเป็นทาสของคำพูดทันที บางครั้งมีการนำเสนอความจริงบางอย่างต้องคำนึงดังนี้ บางเรื่องที่เป็นจริงพูดไปแล้วเกิดความเสียหายก็ไม่ควรพูดทันที เรื่องบางเรื่องไม่จริงพูดไปแล้วเกิดความเสียหายก็ไม่ควรพูดเลย ดังนั้นต้องมั่นฝึกสติในการพูดเสมออย่างที่เขายกมา บัณฑิตจะคิดก่อนแล้วจึงพูดส่วนคนโง่งนั้นจะพูดไปก่อนแล้วจึงคิดตาม จึงทำให้เกิดความเสียหายทั้งแก่ตนเอง และสังคม

9. ตอนที่ 9 ขับริชคนตายโดยไม่เจตนาบาปหรือไม่ สรุปได้ว่า การขับริชคนตายโดยไม่เจตนาบาปหรือไม่ มีเกณฑ์เพื่อพิจารณา ดังนี้ 1) กรรมที่เกิดโดยเจตนา ถือว่า กรรมที่เกิดโดยเจตนาที่ประกอบด้วยองค์ 5 คือ 1) สัตว์มีชีวิต 2) รู้ว่าสัตว์นั้นมีชีวิต 3) มีจิตคิดจะฆ่า 4) มีความพยายามในการฆ่า

5) สัตว์นั้นตายเพราะความพยายามในการฆ่า ถ้าครบ 5 องค์ประกอบนี้ถือว่าเป็นบาปที่ประกอบด้วยเจตนาในการฆาตรชนคนตายโดยไม่เจตนา ที่เรียกว่า เป็นอุบัติเหตุ ตามกฎหมาย อาจไม่ผิดร้ายแรง จะผิดกฎหมายในข้อหาฆาตรโดยประมาทที่ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต แต่เมื่อพิจารณาตามกฎหมายของกรรมที่เกิดขึ้นโดยเจตนา อันเป็นบุญหรือเป็นบาป ย่อมนับถอยหลังรอการออกดอกออกผลดีร้ายตรงตามเจตนา นั้น ๆ อย่างแน่นอน โดยไม่ต้องสืบพยาน ไม่ต้องผ่านการพิจารณาตรวจสอบหลักฐาน เนื่องจากเจตนาตัวเราเองจะใช้เป็นเกณฑ์พิพากษาตนเองว่าเป็นบุญหรือเป็นบาป อีกอย่างหนึ่งการฆาตรชนคนตายอาจเกิดเพราะบริบทอื่น ๆ เช่น การเมาสุรา การฆาตรเร็วเกินกฎหมายกำหนด เป็นต้นซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถนำมาร่วมพิจารณาได้ด้วย และเมื่ออุบัติเหตุดังกล่าวแล้วตัวเราเองต้องมันฝึกสติให้อยู่กับปัจจุบัน ไม่ประมาทในการขับขี่ และมันทำความดีทั้งกาย วาจา ใจ และสร้างบุญกุศลต่างๆ เพื่ออุทิศแก่ผู้ที่ตาย

10. ตอนที่ 10 จะแก้ความตื่นเต้นได้อย่างไร สรุปได้ว่า วิธีแก้อาการตื่นเต้นมีดังนี้ คือ การเอามือข้างที่ถนัดเกาะอกหลวม ๆ ให้นิ้วกลางแตะตรงตำแหน่งกระดูกเหนือร่องอก แล้วกระดิกเคาะถี่ ๆ โดยแขนและมือไม่เกร็ง นับให้ได้ 20 ครั้ง แล้วหยุดเพื่อลากลมหายใจลึก ๆ สบาย ๆ ทีหนึ่ง จากนั้นเคาะอีก 20 ครั้ง แล้วลากลมหายใจสบาย ๆ อีก ทำสัก 2-3 รอบ จะทำให้เรารู้สึกสงบลงเป็นปกติ เพราะจิตไม่หลงไปตามพายุความฟุ้ง แต่หันกลับมาอยู่กับผัสสะอันเป็นปัจจุบัน อุบายแก้ตรงนี้เป็น การแก้ที่ปลายเหตุหากเป็นผู้อบรมสติให้อยู่กับลมหายใจเข้าออกเป็นปกติก็จะไม่เครียด ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่ตื่นเต้นง่าย ๆ ด้วยการกำหนดรู้ดูลมหายใจเข้า - ออก อย่างมีสติ ส่วนการยินดีในผลบาปของผู้อื่นถือว่าจิตเราเป็นมิจฉาปฏิภาณ และเป็นการส่งเสริมให้ผู้อื่นทำในสิ่งที่ผิดตลอดไป แต่ทางตรงกันข้ามการอนุโมทนาในผลบุญที่ผู้อื่นกระทำ จะทำให้เราได้อานิสงส์ในผลบุญนั้นด้วยและจิตของเราก็เป็นสัมมาปฏิภาณและประกอบด้วยกุศลจิต

11. ตอนที่ 11 ทำอย่างไรจะเปลี่ยนคนใกล้ตัวให้ดีขึ้น สรุปได้ว่า การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนใกล้เราให้ดีขึ้นเป็นการกระทำในสิ่งที่อยากที่สุดเพราะเป็นการปรับเปลี่ยนปฏิภาณของเขาด้วยการทำให้บุคคลที่เป็นมิจฉาปฏิภาณเป็นสัมมาปฏิภาณ ด้วยวิธีการแนะนำในสิ่งที่ดีและถูกกับจริตหรืออุปนิสัยของเขา ด้วยสิ่งสำคัญ คือ ต้องศึกษา พื้นฐานชีวิตของเขาด้วยว่าพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ สิ่งสำคัญที่เราต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้เขาเห็น เช่น การเอาชนะคนชอบโกรธด้วยความเมตตา ชนะคนตระหนี่ด้วยการให้ทาน และชนะคนโง่หลงมกมายด้วยการให้ความรู้และทักษะการดำเนินชีวิตแก่เขา และการสวดคาถาชินบัญชรเป็นการเจริญสติในลักษณะสมถกรรมฐานเพื่อให้จิตใจสงบเมื่อจิตใจสงบจะแผ่อาณานาฬแห่งเมตตาธรรมไปสู่บุคคลอื่นรอบข้างเป็นการผูกมิตรด้วยพลังแห่งเมตตาธรรมนั้นซึ่งไม่ต้องลงทุนการผูกมิตรด้วยสิ่งของวัตถุใด ๆ เพียงจิตใจเรามีความสงบในขณะที่สาธยายคาถาชินบัญชรก็เกิดอานิสงส์ที่แผ่ไพศาลไปสู่บุคคลอื่นได้ ผู้เจริญเมตตาธรรมจะเป็นที่รักและผูกมิตรกับเทวดา มนุษย์ และอมมนุษย์

12. ตอนที่ 12 จิตหม่นหมองขณะตายจะไปร้ายหรือไม่ สรุปได้ว่า ผลกรรมหรือวิบากกรรมนี้จะเป็นเป็นตัวชี้วัดคิดการไปเกิดใหม่ในสัมปรายภพ ในขณะที่มีชีวิตอยู่ถ้าสั่งสมแต่กุศลกรรมผลแห่งกุศลกรรมจะส่งผลไปเกิดในภพภูมิที่ดีแต่ถ้าทำแต่อกุศลกรรมผลแห่งอกุศลกรรมนั้นจะส่งผลไปเกิดในอบายภูมิ มีข้อสันนิษฐานว่า เมื่อจิตเศร้าหมองในขณะที่ตายด้วยการคิดถึงอกุศลวิบากกรรมที่เคยทำไว้จะทำให้บุคคลนั้นไปเกิดในอบายภูมิมีนรก เป็นต้น แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลนั้นระลึกถึงความดีที่เคยทำไว้เมื่อตายไปจะเกิดในสุคติภูมิ มีมนุษย์ภูมิ และเทวภูมิ เป็นต้น แต่ข้อสันนิษฐานนี้สามารถขึ้นอยู่กับอาสนนกรรมหรือกรรมใกล้เคียง บางคนทำความดีมาทั้งชีวิตแต่เมื่อจิตดวงสุดท้ายคิดถึงเรื่องไม่ดีก็จะส่งผู้นั้นไปเกิดในอบายภูมิได้เช่นกัน ดังนั้นทุกคนจึงควรฝึกสติเพื่อจะเป็นเกาะกำบังความเศร้าหมองที่จะเกิดแก่จิตด้วยสุดท้ายและเป็นเหตุนำไปสู่สุคติภูมิ

13. ตอนที่ 13 จะแก้คำสาปและคุณไสยได้อย่างไร สรุปได้ว่า คำสาปและคุณไสยเป็นพลังชนิดหนึ่งอยู่ฝ่ายมืดที่ถูกนำมาใช้เพื่อผลประโยชน์บางอย่างด้วยอำนาจของโลภจิตเช่นการต้องการครอบครองหญิงสาวที่ตนเองหลงรักแต่ฝ่ายหญิงไม่เล่นด้วยจึงใช้วิธีการทางไสยศาสตร์ด้วยไส่เสน่ห์ทำให้หญิงสาวคนนั้นหลงใหลและตกเป็นภรรยาของตนในที่สุด นอกจากไสยศาสตร์ที่ทำไปเพื่อตอบสนองอำนาจโลภจิตแล้วยังถูกนำมาเพื่อการแก้แค้นด้วยอำนาจแห่งโทสะด้วยการจงใจทำร้ายบุคคลอื่นให้ได้รับความเสียหายต่อร่างกายและครอบครัวรวมถึงประสงค์ถึงการทำให้ชีวิตของบุคคลอื่นให้ถึงการวิบัติ การจะแก้คำสาปและคุณไสยที่ได้ผลดีต้องยึดหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเรื่องเมตตาธรรมบุคคลที่ถูกคำสาปและคุณไสยจะต้องแก้ด้วยการมีจิตอาฆาตแก้แค้นผู้ที่ทำกับเราเพราะถ้าทำเช่นนั้นก็จะเป็นการก่อเวรกรรมไม่จบสิ้น เพื่อให้คำสาปและคุณไสยนั้นอ่อนพลังลงจะต้องฝึกการมีเมตตาแผ่เมตตาด้วยความรักปราศจากจิตที่ประกอบด้วยอกุศลมูล เพราะว่าคุณที่เจริญในเมตตาธรรมนั้นจะเป็นที่รักใคร่ของเทวดา อมนุษย์ และมนุษย์ทั้งหลาย นอกจากนี้ผู้ถูกคำสาป และคุณไสย จะต้องมั่นฝึกสติ สวดมนต์ และเจริญภาวนาอย่าเปิดโอกาสให้หมู่มารหรือสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ ได้ช่องและโอกาสในการทำร้ายจิตใจของเรา

บทส่งท้าย เสี่ยงที่เตรียมง่ายที่สุด สรุปได้ว่า เสี่ยงที่เราสามารถเตรียมสำหรับการมีชีวิตในอนาคตที่ง่ายที่สุดประกอบด้วย 1) การเป็นผู้มีปกติกราบไหว้ หมายความว่า จะต้องฝึกเป็นผู้มีสัมมาคารวะ รู้จักไปลาหมาไหว้เป็นผู้มีปกติอ่อนน้อมถ่อมตนไม่เป็นคนดื้อด้น จะต้องมีความอ่อนน้อมของผู้น้อย 3 ประการ คือ คารวตา การมีความเคารพ มุทุตา เป็นผู้อ่อนน้อม และ อุชุกตา เป็นผู้มีเมตตาธรรม บุคคลผู้มีลักษณะดังกล่าวมานี้จะเป็นที่รักใคร่ความไว้วางใจ และความรู้ต่างๆ ของผู้อื่นเป็นการเตรียมเสี่ยงเพื่อการดำเนินชีวิตในอนาคต 2) การบูชาบุคคลที่ควรบูชา ในข้อนี้จะเป็นมงคลหรือสิ่งที่ดีงามแก่ผู้กระทำเช่นการบูชาพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เพราะการบูชาพระรัตนตรัยทั้ง 3 นี้จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของชีวิต เพราะการบูชาพระรัตนตรัยดังกล่าวผู้นั้นจะได้แนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับชีวิต

บทส่งท้ายดังกล่าวนี้เมื่อนำมาปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสมแก่อัตภาพของตนด้วยการยึดหลักในการทำมาดีเพื่อตนเองและสังคมก็ถือว่าเป็นการเตรียมเสบียงที่เตรียมง่ายที่สุด

สรุป

จากการทำวิจารณ์หนังสือเรื่อง “เตรียมเสบียงไว้เลี้ยงตัว เล่ม 1” ที่เขียนโดย ดังตฤณ เป็นหนังสือในหมวดธรรมะและปรัชญา มีจำนวน 13 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ว่าด้วยวิบากกรรมมีจริง ตอนที่ 2 ความต่างระหว่างการจับผิดตามหน้าที่กับการเพ่งโทษ ตอนที่ 3 การไปหาหมอคูเป็นเรื่องมลายหรือไม่ว่า ตอนที่ 4 คนดีทำไมตายไม่ดี ตอนที่ 5 ผิดหวังเล็ก ๆ น้อย ๆ แล้วขอบอยากฆ่าตัวตาย เป็นเพราะกรรมเก่าหรือไม่ว่า ตอนที่ 6 ทำไมแสวงหาคนจริงใจแต่ไม่เคยได้เจอ ตอนที่ 7 ไม่เชื่อนรกสวรรค์มีโทษร้ายแรงแค่ไหน ตอนที่ 8 แค้โกหกต้องตกนรกเลยหรือ ตอนที่ 9 ขับริชคนตายโดยไม่เจตนาบาปหรือไม่ ตอนที่ 10 จะแก้ความตื้นตันได้อย่างไร ตอนที่ 11 ทำอย่างไรจะเปลี่ยนคนใกล้ตัวให้ดีขึ้น ตอนที่ 12 จิตหม่นหมองขณะตายจะไปร้ายหรือไม่ ตอนที่ 13 จะแก้คำสาปและคุณไสยได้อย่างไร และบทส่งท้ายเรื่องเสบียงที่เตรียมง่ายที่สุด หนังสือนี้เป็นหนังสือที่ตอบปัญหาเกี่ยวกับกรรมวิบาก เป็นหนังสือที่ส่งผลต่อจิตใจและให้ความหมายต่อการดำเนินชีวิตของแต่ละคนแตกต่างกันไปแล้วแต่ที่ผู้อ่านจะได้มุมมอง และความหมายในเรื่องวิบากกรรมอย่างไร หนังสือเล่มนี้ได้เตือนสติให้ผู้อ่านได้เตรียมเสบียงทางเอาไว้ให้พร้อมในฐานะที่จะต้องเดินทางไกล จะได้ไม่เสียเวลาคิดเตรียมเสบียงในวันเดินทางจริงๆ เเสบียงทางในหนังสือเล่มนี้คือ ผลกรรมเพื่อนำเราไปสู่ภพภูมิใหม่ในสัมปรายภพ เพราะบุคคลทำกรรมใด ด้วยกาย ด้วยวาจา หรือด้วยใจ กรรมนั้นเป็นของ ๆ ผู้นั้น และกรรมนั้นย่อมตามเขาไปเหมือนเงาตามตน จึงจำเป็นที่เราจะต้องทำกรรมดี เพราะกรรมดีจะเป็นที่พึงของสัตว์ทั้งหลายในโลกหน้าดังนั้นเสบียงในความหมายของหนังสือเล่มนี้จึงหมายถึง กุศลกรรม ที่จะเป็เสบียงทางให้กับเราในอนาคต

ทัศนะวิจารณ์

การวิจารณ์หนังสือ “เตรียมเสบียงไว้เลี้ยงตัว เล่ม 1” ที่เขียนโดย ดังตฤณ ผู้เขียนวิจารณ์ได้สรุปประเด็นที่เป็นจุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาเพื่อเป็นการเติมเต็มในหนังสือเล่มนี้ ดังนี้

1. จุดเด่นของหนังสือ มี 3 ประเด็น ดังนี้

1) การใช้ภาษา พบว่า ในหนังสือเรื่อง “เตรียมเสบียงไว้เลี้ยงตัว เล่ม 1” เป็นหนังสือที่ใช้ภาษาที่มีสำนวนและลีลาการเขียนที่มีเสน่ห์ ด้วยการตั้งคำถามและให้คำตอบในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาชีวิต และข้อสงสัยเรื่องกรรมวิบากแก่ผู้อ่านด้วยการใช้ภาษาที่ตรงไปตรงมาที่สามารถเข้าใจได้ทันที และคำตอบนั้นยังแฝงไว้ด้วยแนวคิดทางศาสนาและปรัชญาที่สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้จริง เพราะสำนวนและลีลาการเขียนด้วยภาษาที่งดงามนี้จึงทำให้หนังสือเรื่องเตรียมเสบียงไว้เลี้ยงตัวได้มีการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องถึง 12 เล่ม

2) การนำเสนอเนื้อหา พบว่า หนังสือเรื่อง “เตรียมเสปียงไว้เลี้ยงตัว เล่ม 1” มีการนำเสนอเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ รวมได้ 13 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ว่าด้วยวิบากกรรมมีจริง ตอนที่ 2 ความต่างระหว่างการจับผิดตามหน้าที่กับการเพ่งโทษ ตอนที่ 3 การไปหาหมอเป็นเรื่องมง่ายหรือไม่ ตอนที่ 4 คนดีทำไมตายไม่ดี ตอนที่ 5 ผิดหวังเล็กๆ น้อยๆ แล้วชอบอยากฆ่าตัวตาย เป็นเพราะกรรมเก่าหรือไม่ ตอนที่ 6 ทำไมแสวงหาคนจริงใจแต่ไม่เคยได้เจอ ตอนที่ 7 ไม่เชื่อนรกสวรรค์มีโทษร้ายแรงแค่ไหน ตอนที่ 8 แคล่กตต้องตกนรกเลยหรือ ตอนที่ 9 ขับรถชนคนตายโดยไม่เจตนาบาปหรือไม่ ตอนที่ 10 จะแก้ความตื่นตันได้อย่างไร ตอนที่ 11 ทำอย่างไรจะเปลี่ยนคนใกล้ตัวให้ดีขึ้น ตอนที่ 12 จิตหม่นหมองขณะตายจะไปร้ายหรือไม่ ตอนที่ 13 จะแก้คำสาปและคุณไสยได้อย่างไร และบทส่งท้ายเรื่องเสปียงที่เตรียมง่ายที่สุดจากการวางเนื้อหาในหนังสือซึ่งพบว่า มีการวางเนื้อหาที่มีความสอดคล้องและเกี่ยวเนื่องกันในด้านสาระที่สอดแทรกไว้ด้วยแนวคิดทางปรัชญาและศาสนาที่ผู้อ่านสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้จริง

3) อิทธิพลที่มีต่อสังคม พบว่า หนังสือ “เตรียมเสปียงไว้เลี้ยงตัว เล่ม 1” เล่มนี้ได้บรรจุด้วยคำถามและคำตอบที่จะนำไปสู่คำถามที่ดีที่สุดคือ เราจะเอาประโยชน์อันใดติดตัวไปจากโลกมนุษย์ได้บ้าง จากคำปรารภของผู้เขียนมีความประสงค์ที่จะสร้างสังคมให้เป็นสังคมแห่งคุณธรรมที่มีการเอื้อเฟื้อต่อกันในลักษณะที่เป็นสังคมแห่งการพึ่งพา เพราะถ้าทุกคนในสังคมมีความตระหนักรู้ในผลของการทำความดีและรู้ว่าผลของการทำดีนี้จะเป็นผลที่ส่งผลให้ตนเองและสังคมมีความสุข ดังนั้นหนังสือเล่มนี้จึงส่งผลกระทบต่อสังคมในแง่ของการสร้างความคิด หรือการสร้างสังคมให้เป็นโลกแห่งพระศรีอารียที่ทุกทุกจะมีความเสมอภาคกันด้วยศีล จากบทส่งท้ายของหนังสือยังสนับสนุนแนวคิดดังที่กล่าวมานี้ว่า การเตรียมเสปียงไว้เพื่อเลี้ยงตัวอย่างง่าย คือ จะต้องมีความอ่อนน้อมถ่อมตนและยึดมั่นในพระรัตนตรัย และปฏิบัติธรรมด้วยการเจริญสติแผ่เมตตาด้วยการไม่เพ่งโทษคนอื่น

2. จุดที่ควรพัฒนา มี 1 ประเด็น ดังนี้

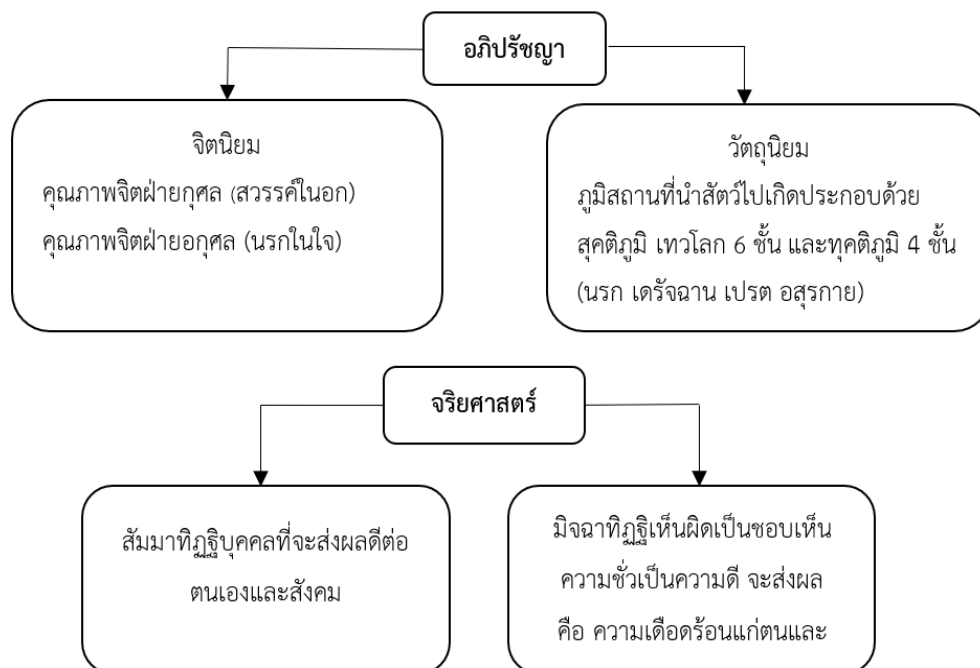
1) หนังสือ “เตรียมเสปียงไว้เลี้ยงตัว เล่ม 1” เล่มนี้ได้นำเสนอถึงหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่แฝงด้วยแนวคิดทางพุทธปรัชญา มีการกล่าวอ้างถึงหลักคำสอนในพระไตรปิฎกอยู่หลายตอน แต่ผู้เขียนไม่ได้อ้างและบอกถึงแหล่งที่มาของเนื้อหาที่นำมาเขียนเพิ่มเพื่ออ้างอิงในการอธิบายขยายความเพื่อเติมเต็มเนื้อหาในแต่ละตอน ดังนั้นเพื่อเป็นการเติมเต็มความสมบูรณ์ให้กับหนังสือเล่มนี้ควรมีการใส่การอ้างอิงเชิงอรรถ และบรรณานุกรม เพื่อการสืบค้นข้อความบางส่วนที่สร้างข้อสงสัยให้กับผู้อ่านได้

องค์ความรู้ใหม่

การวิจารณ์หนังสือ “เตรียมเสปียงไว้เลี้ยงตัว เล่ม 1” ที่เขียนโดย ดังตฤณ ทำให้ได้องค์ความรู้ที่ได้จากการอ่านเนื้อหา และการวิจารณ์หนังสือแล้วนำมาสังเคราะห์เข้าในมิติของปรัชญา ดังนี้

1. อภิปรัชญา พบว่า หนังสือ “เตรียมเสปียงไว้เลี้ยงตัว เล่ม 1” มีลักษณะแนวคิดทางอภิปรัชญา ในลักษณะของจิตนิยมเป็นส่วนมากจะพบว่าแนวคิดเรื่องจิตนิยมนี้จะปรากฏอยู่ในทุก ๆ ตอน ของหนังสือ แต่ที่ผู้วิจารณ์เห็นว่า จิตนิยมที่เด่นจะปรากฏในเนื้อหาของหนังสือตอนที่ 1 ว่าด้วยเรื่องวิบากกรรม ด้วยมีเหตุผลว่า วิบากกรรมจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของจิตโดยตรง เช่น ผลแห่งกุศลวิบากกรรมจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของจิตในลักษณะที่เบิกบานปิติผ่องใสถ้าจิตดับในขณะนั้นจะส่งผลให้ไปกำเนิดในสุคติภูมิ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าผลของอกุศลวิบากกรรมจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของจิตในลักษณะที่เศร้าหมองไม่ผ่องใส ถ้าจิตดับในขณะนั้นจะส่งผลให้ไปกำเนิดในทุคติภูมิ คือ นรก สัตว์เดรัจฉาน เปรต อสุรกาย และตอนที่ 12 ว่าด้วยเรื่อง จิตหม่นหมองขณะตายจะไปร้ายหรือไม่ มีข้อสันนิษฐานว่า เมื่อจิตเศร้าหมองในขณะที่ตายด้วยการคิดถึงอกุศลวิบากกรรมที่เคยทำไว้จะทำให้บุคคลนั้นไปเกิดในอบายภูมิมีนรก เป็นต้น แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลนั้นระลึกถึงความดีที่เคยทำไว้เมื่อตายไปจะเกิดในสุคติภูมิ มีมนุษย์ภูมิ และเทวภูมิ เป็นต้น แต่ข้อสันนิษฐานนี้สามารถขึ้นอยู่กับอาสันนกรรมหรือกรรมใกล้ตาย บางคนทำความดีมาทั้งชีวิตแต่เมื่อจิตดวงสุดท้ายคิดถึงเรื่องไม่ดีก็จะส่งผู้นั้นไปเกิดในอบายภูมิได้เช่นกัน ดังนั้นทุกคนจึงควรฝึกสติเพื่อจะเป็นเกาะกำบังความเศร้าหมองที่จะเกิดแก่จิตด้วยสุดท้ายและเป็นเหตุนำไปสู่ทุคติภูมิ

2. จริยศาสตร์ พบว่า หนังสือ “เตรียมเสปียงไว้เลี้ยงตัว เล่ม 1” แนวคิดเกี่ยวกับจริยศาสตร์ที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ จะพบในตอนที่ 6 ว่าด้วยเรื่อง ทำไมแสวงหาคนจริงใจแต่ไม่เคยได้เจอ ซึ่งเป็นการสอนให้รู้จักการใช้ชีวิตในสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การแสวงหาคนที่จริงใจต้องเริ่มที่ตัวเองก่อนและให้ความจริงใจต่อบุคคลอื่นเพราะการแสวงหาคนที่จริงใจก็เหมือนการลงโปงเข็มในมหาสมุทร ถ้าเรามีความซื่อสัตย์กับคนอื่นไม่คิดหลอกคนอื่น เราจะมีจิตใจที่บริสุทธิ์ และภาวะที่จิตใจบริสุทธิ์นี้จะเพื่อนแท้ของเราเองซึ่งจะเอื้อเฟื้อต่อบุคคลอื่น และในตอนที่ 7 ไม่เชื่อนรกสวรรค์มีโทษร้ายแรงแค่ไหน ซึ่งในประเด็นผู้วิจารณ์เห็นว่าเป็นอภิจริยศาสตร์ เพราะความเชื่อหรือไม่เชื่อเกี่ยวกับนรกและสวรรค์นี้ยังไม่มีข้อสรุปว่าจะมีโทษร้ายแรงอย่างไร แต่ถ้าวิเคราะห์ตามแนวคิดของพุทธปรัชญาการไม่เชื่อนรกซึ่งเป็นอบายภูมิ ด้วยผลจากอกุศลวิบากกรรมก็จะทำคนในสังคมกลายเป็นมิฉชาติภูมิเห็นผิดเป็นชอบเห็นความชั่วเป็นความดีจะส่งผล คือ ความเดือดร้อนแก่ตนและสังคม แต่ถ้าเชื่อในความมีอยู่ของนรกและสวรรค์ก็จะมีพฤติกรรมที่ตรงกันข้าม และเป็นสัมมาทิฐิบุคคลที่จะส่งผลดีต่อตนเองและสังคม สรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

เอกสารอ้างอิง

ดั่งตถุณ. (2557). เตรียมเสบียงไว้เลี้ยงตัว เล่ม 1. กรุงเทพฯ: นวนิยายบางกอก.